

N:o 168.

Af Herr A. P. Lind: Med förslag till ändring af 14 § Riksdagsordningen.

Samhällets eller statens ändamål är befrämjandet af de individers allmänna och gemensamma intressen, af hvilka det är sammansatt.

Samhällsmedlemmarnes första och främsta intresse är *säkerhet till person och egendom*. Denna säkerhet, som måste vara *lika* för alla, bör dels bevaras utåt, i förhållande till andra stater, medelst åtgärder till försvarets och sjelfständighetens upprätthållande — dels inåt, mot våldsvverkare, tjuftvar och bedragare, medelst åtgärder till brotts bestraffande eller förekommande.

Nämnda säkerhet utgör åter hufvudvilkoret för det högre ändamålet: befrämjandet af den fria intellektuella och materiella *utvecklingen*, hvilken äfvenledes *lika* mycket bör afse *alla* samhällsklassers bästa samt *allas* gemensamma och allmänna intressen. Den *intellektuella* utvecklingen anses böra omfatta undervisningens, vetenskapernas, konsternas och religionsvårdens befrämjande, samt den *materiella* näringarnes, handelns och industriens befrämjande genom yrkesskolors, kommunikationers och andra samfärdsmedels åstadkommande, äfvensom genom den allmänna sjuk- och fattigvårdens upprätthållande.

För åtnjutandet af dessa allmänna och gemensamma samhällsfördelar böra samhällsmedlemmarne icke allenast underkasta sig vissa för alla *lika* inskränkningar i sjelfbestämmelserätten, som likväl icke få kränka den fria utvecklingen, utan äfven under namn af skatter medgifva vissa för alla *lika* — d. v. s. efter förmågan lämpade — afdrag af sina inkomster till bestridande af sådana allmänna utgifter, till hvilka medel icke kunna erhållas genom afkastningen af allmän egendom. Och med dessa statsinkomster aflönas alla statstjenare, som erfordras till ombesörjande af de för statsändamålets uppnående behöfliga åtgärder.

Första vilkoret för bevarandet af den ofvan antydda *likställigheten*,

som är nödvändig för samhällets harmoniska inrättning, är att genom representationen verkligen *alla* samhällsmedlemmars intressen äro bevakade, och det andra att representationen har en otvifvelaktig förmåga att göra sin vilja gällande gent emot den verkställande myndigheten. Är nämnda första vilkor, med hvilket vi här allena hafva att skaffa, uppfyllt, då måste åter inom representationen *flertalets* vilja kunna göra sig gällande. Flertalet kan visserligen någon gång misstaga sig, ehuru sällan i längden eller i märkligare mån; och erfarenheten utgör då mot dylika misstag ett säkrare korrektiv, än något fåtals på förhand stadgade rätt att motsätta sig flertalets åsigt (t. ex. genom en Första Kammare). Flertalet kan äfven tänkas undertrycka fåtalets rätt; men detta är vida bättre, än att ett fåtal kan förtrycka flertalets; och ett fåtal, som på sin sida har rättvisan, erhåller slutligen dock alltid erkännande för densamma.

I alla händelser måste således flertalets otvifvelaktiga beslutanderätt för samhällets lugna utveckling anses fördelaktigare än alla andra sätt att bestämma denna rätt. Men densamma kan blott vinnas genom ett medel, nemligen den *allmänna och för alla lika rösträtten*.

Så giltiga dessa grunder för samhällets bestånd än måste förefalla, hafva de likväl hittills ännu blott inom få stater kunnat göra sig gällande. Så långt historien går tillbaka, erbjuder den bilden af minoriteter, som genom våld och list ensamt tillskansat sig rikedom och bildningen samt sedermera begagnat dessa samfälda medel att under skiftande former förtrycka massorna samt till sin fördel utplundra dem och hålla dem i okunnighet. Då det rena enväldet vanligtvis blott öfvergående och inom vissa dertill särskildt egnade racer eller nationer kunnat göra sig gällande, har deremot fåväldet öfverallt inrotat sig och skaffat sig säkert fotfäste genom *lagar*, som det sjelf stiftat och som sedermera kallats den historiska rätten. Ännu i den dag, som är, utgör hos världens flesta civiliserade nationer fåtalets försvar af makten mot flertalets sträfvan efter allmän medborgerlig likställighet hufvudinnehållet af det politiska lifvets strider.

Äfven inom vårt fädernesland är förhållandet detsamma. Genom 1809 års statshvälfning, som egentligen blott kan betraktas såsom en protest mot enväldet, erhöll representationen endast en tvifvelaktig likställighet gent emot den verkställande makten. Men ståndsförfattningen bibehölls och genom densamma äfven fåtalets väld. Tvenne små och till större delen sjelfskrifna minoriteter, nemligen adeln och presterskapet, innehade halfva representationen; en tredje minoritet, nemligen en del af städernas invånare, egde en fjerdedel deraf, samt de sjelfegande bönderna den återstående fjerdedelen; men icke allenast en del af de bildade och förmögne klasserna var utesluten, utan äfven hela den stora massan, som icke hade jord.

Genom 1865 års representationsförändring skedde mera en *omflyttning* af makten inom representationen än en utsträckning deraf till de hittills uteslutne. Det är högst tvifvelaktigt, om valmännens antal genom densamma ökades. Att en del af de sjelfegande bönderna miste sin valrätt, är säkert. Men den stora massan af obemedlade medborgare blef fortfarande utesluten. I stället för ständernas minoriteter kom en annan minoritet, nemligen *penningens*, hvilken påstods vara mätaren af politisk bildning och oberoende. Genom valordningen för Andra Kammaren erhöll blott en minoritet af en *femtedel* af alla myndige män eller omkring 230,000 personer valrätt, och genom valordningen för Första Kammaren den lilla minoriteten af 6,000 de rikaste en särskild valrätt utöfver alla andra medborgare. Likväl tilldelades sistnämnde kammare i lagstiftningsärenden samma inflytande som den andra, hvars förmåga att lika representera alla folkklasser ytterligare minskades genom en ny minoritetsrätt, nemligen städernas tredubbla representationsrätt mot landsbygden — allt oafsedt regeringens likställighet med representationen, hvarigenom det minoritetsvälde, som statstjenarne inom riksdagen kunde utöfva, ytterligare stärktes.

Sålunda synes penningmännens och statstjenarnes, plutokratiens och byråkratiens, minoritetsvälde fullt betryggadt samt motväges blott till en viss grad af det inflytande, som de sjelfegande jordbrukarne på grund af de relativa befolkningsförhållandena kunna utöfva. Men den stora massans intressen bevakas blott i den mån, nämnda minoriteter finna med sina intressen öfverensstämmande. Såsom en ringa tröst för det sålunda förbisedda flertalet måste synas, att dess rätt både 1810 och 1865 i mindre eller större mån åtminstone principiellt erkändes. Förstnämnda års Konstitutions-Utskott medgaf nemligen, att ingen annan inskränkning i valrätten till den då föreslagna Andra Kammaren borde finnas, än att väljarne voro bofaste, oberoende och fullmyndige. Och äfven 1865 års reformvänner erkände den allmänna rösträttens berättigande och ansågo dåvarande representationsförändring blott såsom en tvungen kompromiss, hvars förnämsta förtjenst var att den kunde blifva ett *medel* till allmänna rösträttens införande — fastän flertalet bland dem sedermera bortglömde saken.

Verkningarne af minoritetsväldet kunna skönjas i de flesta rigtningar af samhällslifvet. Må här blott några få vidröras.

En bland samhällslifvets förnämsta fördelar skulle vara likställigheten i afseende på *säkerheten till personen*. Att 1864 års strafflag i detta hänseende utgjorde ett framsteg vid jmförelsen med föregående förhållanden, må erkännas. Men huru mycket återstår ännu, innan den fattiges rätt i nämnda hänseende kan anses betryggad! Hans okunnighet om lagen och till felsteg ofta frestande sociala ställning borde hafva manat till största möjliga

mildhet i straffbestämmelserna. I strid häremot utmärker sig strafflagen för sin obehöfliga stränghet, dels genom fängelsestraffens långvarighet och fängelseväsendets hittills varande bristfällighet, dels genom det oerhörda latitudsystemet, som lägger så stor makt i en godtycklig domares händer, dels genom straffens betydliga förlängande vid brottets upprepande. Och huru kan fordran på likställighet anses vara tillfredsstäld, så länge böter utgå till samma belopp för rika och fattiga, utan afseende på förmågan att erlægga dem, och så länge det grymma hungerstraffet inträder vid bristande tillgång på böter! Denna olikhet inför lagen har erhållit sitt fulla uttryck i krigslagarne, der manskapet och delvis underbefälet straffas med mörk arrest och hungerstraff, under det för befälet blott finnes s. k. hedersstraff.

En annan bland samhällets viktigaste fördelar skulle vara allas lika rätt till en *ändamålsenlig undervisning* af staten. Huru har denna rätt blifvit tillgodosedd? Sålunda att omkring hälften af de anslag, som för den allmänna undervisningen utgå, användes till bekostande af läroverk för den bemedlade minoritetens barn (omkring 13,000,) under det den stora massans (omkring 600,000) få nöja sig med den torftiga undervisning, som i folkskolorna kan bekostas med den andra hälften. Derjemte är undervisningen i sistnämnde skolor så missrigtad, att derigenom tänkande och sjelfständiga medborgare svårigen kunna uppfostras, således allt annat än ändamålsenlig. Och när massan sedermera ropar på lika politiska rättigheter, då skylles på dess bristande politiska bildning, hvilken just utgör frukten af den okunnighet, i hvilken samma massa hålles genom en underhållig folkskoleundervisning.

Samma bristande likställighet, som förnimmes i afseende på samhällets fördelar, eger äfven rum i afseende på dess bördor. Detta framträder klarast vid en blick på *skatteväsendet*. Såsom kännemärke på dess likställighet framhölls, att skatterna borde vara lämpade efter förmågan, d. v. s. att de för alla utgjorde samma qvot af den uppskattade årliga inkomsten. Denna likställighet förefinnes likvisst blott i afseende på andra artikelns bevilling, hvad beträffar skatterna till staten, och i afseende på den s. k. kommunal-skatten, hvad beträffar skatterna till kommunen. Men för öfrigt utgöres skattebördan af personliga skatter, förbrukningsskatter och sådana som träffa jordbruksnäringen särskildt och ytterst ojemnt. Af *personliga* skatter, som utan ringaste hänsyn till förmågan drabba alla med samma absoluta belopp, finnas icke mindre än sex, nemligen mantalspenningarne, första artikelns bevilling, sjukhusafgiften samt de personella afgifterna till skola, kyrka och presterskap. Af *förbrukningsskatter* hafva vi tullen, bränvinstillverknings- och försäljningsafgifterna, stämpelpappersafgiften m. fl. Och af sådana, som ensamt eller företrädesvis träffa *den oprivilegierade jorden*, grundskatterna, indelningsverket och större delen af s. k. kommunala onera m. fl.

Samtliga dessa skatter, som i större eller mindre mån orättvist drabba de obemedlade eller de oprivilegierade jordbrukarne, torde minst kunna beräknas till *fem sjettedelar* af hela skattebördan till staten och kommunen, under det blott den återstående *sjettedelen* drabbar rättvist efter förmågan. Afser man blott skatterna till staten, utgör andra artikeln bevilning, den senaste tilläggsbevilningen oberäknad, blott en elftedel deraf. Långt ifrån att förbättras, har detta missförhållande under innevarande århundrade på ett betänkligt sätt tilltagit. Då t. ex. år 1810 tullen blott uppgick till 16 procent af skatterna till staten, utgör den nu minst 40 procent deraf; tullen å de trenne stora kassaartiklarne: socker, kaffe och tobak, som värst drabbar de obemedlade, uppgick på 1830-talet blott till 34 å 38 procent af hela tullinkomsten, men utgör nu 54 procent deraf. Då år 1810 bränvinstillverkningsavgiften blott uppgick till 6 procent af skatterna till staten, utgör den nu omkring 30 procent deraf. Sammanlägger man tullen och bränvinet, så gåfvo dessa båda artiklar 1810 blott 22 procent af skatterna till staten, men lemna nu 70 procent deraf. I samma mån har bevilningen sjunkit. Då densamma år 1810 uppgick till omkring 45 procent af skatterna till staten, utgör den nu, såsom nyss nämndes, blott 7 å 8 procent deraf. Härvid må ytterligare beräknas, att bevilningen strax före och efter 1809 års statshvälfning utgick progressivt i förhållande till förmögenheten i vida högre grad än nu, äfvensom att den personliga bevilningen först 1812 tillkom.

Sådana hafva under de senaste sjuttio åren följderna af minoritetsväldet varit i afseende på skatterna till staten och kommunen. Men dessförutan hafva de fattiga klasserna ytterligare blifvit beskattade af en särskild minoritet genom de *skyddstullar*, som blifvit bibehållna eller pålagda under förevändning af att skydda inhemska näringar. Skatterna till staten och kommunen kunna åtminstone sägas blifvit använda till bestridandet af allmänna behof samt hafva delvis drabbat en förbrukning, som i viss mån kunnat inskränkas. Men skyddstullarne hafva deremot allenast utgått till riktandet af de skyddade producenterna samt dessutom drabbat de nödvändigaste förbrukningsartiklarne, i afseende på hvilka någon inskränkning i konsumtionen knappast är tänkbar, såsom t. ex. kläder, underkläder, skodon, allehanda husgeråd m. m. dylikt. Att skyddstullarne dessutom i hög grad skadat den materiella utvecklingen i stället för att gagna den, torde numera icke kunna betvivlas.

Vårt skatteväsendes allmänna karakter kan således med fullt skäl betecknas såsom en de fattiges plundring genom de rike och utgör ett hån mot den likställighet i afseende på *säkerhet till egendomen*, som bör utgöra kännetecknet på samhällets normala beskaffenhet.

Under det de obemedlade blott i ringa mån kommit i åtnjutande af

samhällets förnämsta fördelar, hafva de således erhållit så mycken drygare känning af dess bördor, till hvilka äfven *militärbördan* bör räknas. Ända till år 1872 drabbade värnpligten uteslutande de obemedlade klasserna, i följd af lego- och friköpningsrätten. Och ännu i dag hvilat tungan af stamtruppens underhåll till större delen på de oprivilegierade jordbrukarne, hvilka äfven torde kunna anses såsom de fattigaste bland sin klass. Nu vill man i väsentlig mån utsträcka den allmänna värnpligten, hvilken för de fattige innebär en vida känbarare uppoffring af tid än för den rike, utan att likväl ens ifrågasättes att tillika hans medborgerliga rättigheter, och särskildt hans politiska och kommunala rösträtt, i sin fulla vidd utsträckas.

Men om de obemedlade betala skatt efter förmågan, ännu mera om de göra det öfver förmågan, och om de lika med andra samhällsmedlemmar fullgöra sin värnpligt, således uppfylla de tvenne förnämsta medborgerliga *skyldigheterna*, då hafva de äfven en otvifvelaktig rätt till den förnämsta medborgerliga *rättigheten*, nemligen till *allmän och lika rösträtt* i statens och kommunens angelägenheter, för att derigenom kunna bevaka sina intressen, hvilka eljest till hela samhällets skada och förlust otvifvelaktigt blifva åsidosatte.

Rättsgrunden till den allmänna rösträtten torde således icke kunna förnekas. Och den skulle äfven i praktiken längesedan blifvit tillämpad, om icke den rådande minoriteten haft så svårt att skilja sig från den makt, som den ansett medföra så många och oskattbara fördelar. Till försvar för sitt orättmätiga välde har den uppfunnit åtskilliga skäl, som likvisst vid närmare påseende alla kunna räknas till de obotfärdigas förhinder.

Ett bland de vanligaste har varit att blott innehafvandet af en viss förmögenhet eller inkomst kan medföra den politiska bildning, som är nödvändig för deltagandet i politiska värf. Detta skäl vederlägges dock allt för ofta af verkligheten för att kunna ega någon gällande kraft. En ringa erfarenhet genom umgänge med menniskor ådagalägger, att man bland de s. k. bildade klasserna påträffar en okunnighet och intresselöshet i afseende på politiska angelägenheter, som är minst lika stor med den, som förefinnes hos de obemedlade. Detta är en naturlig följd af den bristfälliga undervisning i politiska ämnen, som består vid elementarläroverken, och hvilken är nästan lika stor som den i folkskolan meddelade eller kanhända rättare sagdt *saknade*. Den *formella* bildningen i statskunskap finnes egentligen blott hos byråkratien, hvilken derå äfven grundar sitt anspråk på allenastyrandet. Men huru ofta saknas ej den verkliga insigten i politiska förhållanden! Deremot är säkert att mången gång hos den obemedlade arbetaren finnes ett vida större *intresse* för politiska angelägenheter än hos mången

bättre lottad, och detta emedan han inser, att han blott genom deltagande i politiska sträfvanden kan förskaffa sig en förbättrad social ställning.

Skulle det för öfrigt innebära en sanning att de obemedlade klasserna, de under strecket stående, sakna den nödvändiga politiska bildningen, så ligger felet härtill, såsom redan ofvan blifvit anmärkt, uteslutande hos den maktegende minoriteten, hvilken till beståndet af sin öfvervigt uraktlåter att meddela massorna den felande bildningen i de folkskolor, hvilka ledas efter dess föreskrifter. Ändrades detta missförhållande, skulle massorna snart blifva politiskt mogna. Men en dylik ändring lärer väl knappast kunna förväntas, förr än massorna sjelfva vidtaga densamma efter förvärfvandet af den allmänna rösträtten. Den sistnämnda blir därför *medlet* till vinnande af ändamålet, bildningens tillegnande, och ej motsatsen.

En annan invändning, som äfven ofta höres mot allmänna rösträtten, är att de förmögne och inflytelserike skulle kunna begagna sin makt att efter sin vilja leda valen till riksdagsmän i strid mot de obemedlade klassernas eget bästa. Märkvärdigt nog kommer denna invändning vanligtvis från de förmögnes och inflytelserikes egna representanter, hvilka härigenom göra en vacker sjelfbekännelse till tubbning i strid mot grundlagens uttryckliga förbud. Denna tubbning skulle i allmänhet gälla underhafvande, såsom frälsebönder, arbetare, tjenstehjon, gemenskapen vid krigsmakten och många andra i underordnad ställning befintlige personer. Medgifvas måste att man tyvärr sett upprörande och färska exempel i denna rigtning. Men dels utgör nämnda klass af medborgare i sig sjelf en minoritet i förhållande till den stora mängd, som *kan* vara sjelfständig, dels är antagligt att insigten af dess egen fördel och stigande politisk bildning snart skall förmå densamma att undandraga sig det oberättigade förmynderskapet, hvilket äfven lätteligen kan ske, då röstsedlarne äro slutna. Intet godt finnes för öfrigt, som icke kan missbrukas, men deruti ligger intet skäl att det goda ej skall eftersträvas.

På samma sätt förhåller det sig med den ofta förespådda politiska liknöjdheten hos massan. Om denna liknöjdhet äfven ännu i hög grad förefinnes hos dem, som redan innehafva politisk rösträtt, så utgör detta intet bevis på att den skall yppa sig äfven hos dem, som ännu sakna den. Men äfven om så illa skulle vara, så kommer samma liknöjdhet nog att i sinom tid gifva vika för ett lifvigare intresse, så fort massan börjat förstå, att deltagandet i politiska angelägenheter är det nödvändiga vilkoret för genomförandet af de reformer, som kunna befrämja dess bästa och betrygga dess likställighet med andra folkklasser. Bedrager man sig ej allt för mycket, torde det för öfrigt mindre vara liknöjdheten, som af den herskande minoriteten

fruktas, än icke mera det allt för lifliga deltagandet i allmänna angelägenheter.

Det ofta hörda talet om att svenska folket skulle vara mindre moget för den allmänna rösträtten, än åtskilliga andra nationer med större politisk erfarenhet, torde utgöra en lika grundlös invändning som de ofvan anförda. Under det bönderna i de flesta andra stater ända till nyare tider varit tryckta af lifegenskapens bojar, har det svenska bondeståndet sedan urminnes tider varit fritt och sedan århundraden vid Riksdagen deltagit i lagars skippande samt vid sockenstämman i skötandet af kommunens angelägenheter, hvarigenom till massan af befolkningen blifvit spridd en praktisk, politisk bildning, som väl torde kunna jämföras med de mest framskridna folks och som i väsentlig mån ersätter den bristande teoretiska bildningen i folkskolorna.

Ej sällan talas äfven om de faror för samhällets lugn, som skulle uppkomma genom den allmänna rösträtten. Har erfarenheten från utlandet, från Frankrike och Tyskland, bekräftat dessa farhågor? Nej, tvärtom. I Frankrike har den allmänna rösträtten visserligen någon tid kunnat missbrukas af en samvetslös despot. Men hur blef detta möjligt? Blott derigenom att massorna af kejsardömet väntade freden och lugnet. Så fort de insett sitt misstag, valde de ett annat styrelsesätt, som gaf dem hvad de i främsta rummet efterlängtrade. I Tyskland har den allmänna rösträtten äfven blifvit missbrukad till upprätthållandet af den militära öfvervigt, som smickrar nationens stolthet, och af det finansiella system, som härför anses behöfligt. Men så fort ögonen öppnats för misstaget, kan den allmänna rösträtten, och endast densamma, blifva medlet till en fredlig omhvälfning af förhållandena i stället för en våldsam och blodig. Utomlands har äfven visat sig att bildningen och förmögenheten, der allmänna rösträtten förefunnits, haft sitt berättigade inflytande samt att dess intressen ingalunda blifvit undertryckta.

Öfverhufvud måste allmänna rösträtten anses såsom det förnämsta vilkoret för samhällets lugna och fredliga utveckling. I främsta rummet hafva de obemedlade massorna, som mer än andra klasser äro beroende af sitt dagliga arbete, behof af lugn och stillhet. Der flertalets rätt otvifvelaktigt kan göra sig gällande, der uppkomma ej heller några inre strider. Deremot hafva alla revolutioner sitt nrsprung i minoriteternas förtryck öfver massorna eller i de makttegandes strid om väldet. Derom vittna historiens alla blad, och detta skulle äfven de herskande minoriteterna inse, om ej en inskränkt och trångbröstad sjelfviskhet beslöjade den politiska blick, öfver hvilken de äro så stolta och hvilken de anse befogande till öfvervigten inom samhället.

Hvad särskildt beträffar införandet i Sverige af allmän rösträtt vid val till Andra Kammaren, så torde deri så mycket mindre kunna ligga någon våda

för framtiden, som äfven derefter Första Kammaren återstår med dess grundlagsenliga inflytande, och dessutom i sista handen regeringen, hvilka båda myndigheters återhållande kraft torde kunna anses såsom mer än tillräcklig att förebygga de tillfälliga misstag, som af en på allmän rösträtt grundad Andra Kammare möjligtvis i början skulle kunna begås.

På senare tider har här visserligen blifvit ifrågasatt en annan reform af rösträtten, nemligen att den nuvarande befogenheten för valrätt till Andra Kammaren skulle nedsättas till hälften af den i grundlagen bestämda. Men denna gräns måste anses lika godtycklig som den nu befintliga. Såsom grund för densamma synes hafva föresväfvat förslagsställarne den föreställningen, att alla som betala skatt efter andra artikelns bevilning, således till staten erlägga samma qvot af sin inkomst, äfven derigenom voro befogade till lika politisk rösträtt, eller också att den, som har kommunal rösträtt, äfven bör hafva politisk. Dervid torde man likväl hafva förbisett, att andra artikelns bevilning blott utgör en ringa del af skatterna till staten, men att dessa i öfrigt till större delen utgå efter förbrukningen, hvaraf den naturliga följden borde blifva, att de fattige, som i förhållande till skatteförmågan förbruka mycket mera än de rike, skulle hafva en lika mycket större rösträtt, hvilket dock ej gerna kan vara meningen. En annan följd borde blifva den, att den kommunala rösträtten af samma skäl som den politiska (samma qvot af inkomsten) borde blifva lika, hvilket väl ej heller kan vara meningen.

I öfrigt har den omrörda reformen lika litet stöd af utlandets erfarenhet, som den uppfyller vårt eget behof. Rösträttsfrågan skulle, om densamma komme till stånd, fortfarande blifva olöst, och en ny agitation omedelbart efter dess genomförande börja från de fortfarande uteslutnes sida. Att deras intressen skulle tills vidare blifva förbisedda, är så mycket sannolikare, som den genom representationsreformen till inflytande komma sjelfegande jordbrukareklassen, såsom naturligt är, sedan dess i främsta rummet blott befrämjat sina egna intressen, men blott i mindre mån aktgifvit på den stora massans.

Nuvarande antalet röstberättigade, som uppgår till omkring 270,000, antages genom nyssnämnda reform skola ökas till omkring 430,000, men det stora flertalet af 7 till 800,000 skulle fortfarande blifva i saknad af politiska rättigheter. Dessutom skulle reformen hufvudsakligen blott komma städernas obemedlade befolkning till godo, men endast i ringa mån landsbygdens. Genom densamma skulle vi fortfarande komma efter andra länder. Då för närvarande hvar 17:de person har rösträtt, skulle sedermera hvar 10:de eller 11:te erhålla den. I Norge, der för närvarande hvar 13:de eller 14:de person har rösträtt, förbereder man en ändring, genom hvilken hvar 9:de skulle blifva röstberättigad. Likaså i England, der för närvarande hvar

12:te har rösträtt. I Danmark eges rösträtt af hvar 7:de person, i Frankrike af hvar 5:te, och förmodligen äfven i Tyska riket.

Vill man lyssna till önskningarne hos den samhällsklass, hvares bästa rösträttsreformen förnämligast gäller, så har densamma öfvervägande uttalat sig för allmänna rösträtten. Med anledning häraf må blott erinras om beslutet af det i Stockholm år 1879 samlade arbetaremötet, der representanter från olika delar af landet voro tillstädes; likaså om den petition, underskrifven af 10,000 namn, som vid 1880 års riksdag öfverlemnades till Stockholms riksdagsmän, äfvensom om de resolutioner och beslut, fattade af föreningar och sällskap från Sveriges olika delar, hvilka väl representerade 20,000 personer, som nyligen blifvit öfverlemnade till Hans Excellens Statsministern, och hvaraf det öfvervägande flertalet (43 bland 52) uttalat sig för allmän rösträtt.

För egen del instämde jag visserligen i den motion, som vid föregående riksdag af Herr Hedlund i frågan väcktes och hvilken blott afsåg den mindre reformen, emedan då intet annat förslag förelåg. Men såväl en länge närd öfvertygelse som den utgång, frågan då erhöi i Första Kammaren, stadgade min tro, att halfmesyrer under närvarande förhållanden tjenade till föga samt snarare skulle fördröja och inveckla den viktiga frågan än bringa den till en lycklig lösning. På grund af hvad i ofvanstående motivering blifvit anfördt, synes mig äfven otvifvelaktigt, att den *likställighet* i afseende på samhällets fördelar och bördor samt den allmänna *säkerhet* till person och egendom, jemte den fria intellektuella och materiella *utveckling*, som måste anses såsom hufvudvilkoren för samhällets lugn och frid, *icke* kan vinnas på annat sätt än genom *allmän rösträtt*. Jag får därför föreslå att § 14 af nu gällande Riksdagsordning måtte erhålla följande lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, hvarje fullmyndig och välfrejdad svensk medborgare, som försörjer sig sjelf, råder öfver sin egendom och fullgjort skyldigheterna till stat och kommun.

Stockholm den 16 Februari 1881.

A. P. Lind.